

Bekberganov Izzat Hurmat o'g'li

Turizm sohasining jahon iqtisodiyotidagi o'rni har qachongidan ham muhim ahamiyatga ega. U nafaqat iqtisodiy o'sishni ta'minlaydi, balki ijtimoiy va madaniy rivojlanishga ham katta ta'sir ko'rsatadi. Turizm, mamlakatlar o'rtasida iqtisodiy aloqalarni mustahkamlash, madaniy almashuvni rag'batlantirish va mahalliy aholi uchun yangi imkoniyatlar yaratish orqali ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga hissa qo'shadi. Turizm sohasining o'sishi yangi ish o'rinlarini yaratadi. Sayyohlik xizmatlari, mehmonxonalar, restoranlar va transport sohalarida ish o'rinlari ko'payadi. Bu, ayniqsa, qishloq joylarida iqtisodiy imkoniyatlarni oshiradi. Turizm, mahalliy iqtisodiyotga katta hissa qo'shadi. Sayyohlar tomonidan xarid qilingan mahsulotlar va xizmatlar mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlaydi, bu esa iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi. Turizm sohasidan olinadigan soliqlar davlat byudjetiga katta mablag'lar kiritadi. Bu mablag'lar ijtimoiy infratuzilma, ta'lim va sog'liqni saqlash sohalarini rivojlantirishga sarflanadi. Turizm sohasiga investitsiyalar jalb qilish, yangi infratuzilma va xizmatlarni rivojlantirishga yordam beradi. Bu, o'z navbatida, iqtisodiy o'sishni tezlashtiradi. Turizm, turli xalqlar o'rtasida ijtimoiy almashuvni rag'batlantiradi. Sayyohlar va mahalliy aholi o'rtasidagi aloqalar, madaniy va ijtimoiy ko'nikmalarni oshirishga yordam beradi. Turizm, mahalliy madaniyat va an'analarni saqlashga yordam beradi. Sayyohlar uchun madaniy tadbirlar va festivallar tashkil etilishi, mahalliy an'analarni ommalashtirishga xizmat qiladi. Turizm sohasida ishlovchi xodimlar uchun ta'lim va malaka oshirish dasturlari tashkil etilishi mumkin. Bu, mahalliy aholi bilim va ko'nikmalarini oshiradi. Turizm, mahalliy aholi uchun iqtisodiy imkoniyatlar yaratish orqali ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydi. Bu, ijtimoiy muammolarni kamaytirishga yordam beradi. Turizm orqali turli madaniyatlar o'rtasida almashuv yuz beradi. Bu, yangi g'oyalar, urf-odatlar va an'analarni o'rganishga imkon beradi. Turizm san'at va

madaniyat sohalarida yangi imkoniyatlar yaratadi. Mahalliy san'atkorlar va hunarmandlar o'z ishlarini sayyohlar orqali ommalashtirish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Turizm, mahalliy aholi o'z madaniy identitetini yanada kuchaytirishi va saqlashi uchun imkoniyatlar yaratadi. Sayyohlar bilan o'zaro aloqalar, mahalliy aholi o'z madaniyatini yanada qadrlashga undaydi. Turizm mahalliy iqtisodiyotga katta daromad keltiradi. Sayyohlar mehmonxonalar, restoranlar, transport va boshqa xizmatlar uchun pul sarflaydi, bu esa mahalliy bizneslar uchun daromad manbai bo'ladi. Turizm sohasida yangi investitsiyalar jalb qilinadi. Mehmonxonalar, restoranlar, turistik infratuzilma va boshqa obyektlar qurilishi mahalliy iqtisodiyotni rivojlantiradi. Turizm sohasida ko'plab ish o'rinlari yaratiladi. Mehmonxona, restoran, transport va boshqa xizmat ko'rsatish sohalarida ishchilar talab etiladi. Mahalliy aholi uchun ish o'rinlari yaratish, qashshoqlikni kamaytirishga va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga yordam beradi.

Turizm mahalliy tadbirkorlikni rivojlantiradi. Sayyohlar uchun xizmat ko'rsatadigan kichik bizneslar, masalan, qo'l san'atlari do'konlari, kafelar va ekskursiya xizmatlari paydo bo'ladi. Mahalliy mahsulotlar va xizmatlar sayyohlar tomonidan talab qilinadi, bu esa mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlaydi. Turizm mahalliy jamiyatlarning rivojlanishiga yordam beradi. Sayyohlar bilan o'zaro aloqalar, mahalliy aholi uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. Turizm sohasida ishlovchi xodimlar uchun ta'lim va malaka oshirish dasturlari tashkil etilishi mumkin, bu esa mahalliy aholi bilim va ko'nikmalarini oshiradi. Turizm mahalliy madaniyat va an'analarni saqlashga yordam beradi. Sayyohlar uchun madaniy tadbirlar va festivallar tashkil etilishi, mahalliy an'analarni ommalashtirishga xizmat qiladi. Turizm orqali turli madaniyatlar o'rtasida almashuv yuz beradi, bu esa mahalliy aholi uchun yangi g'oyalar va tajribalarni olib keladi. Turizm rivojlanishi transport va aloqa infratuzilmasini yaxshilashga olib keladi. Yo'llar, aeroportlar va jamoat transporti tizimlari takomillashtiriladi. Turizm sohasidagi o'sish, sog'liqni saqlash, ta'lim va boshqa ijtimoiy infratuzilma obyektlarini rivojlantirishga yordam beradi. Turizmning salbiy ta'sirlari ham mavjud. Tabiiy resurslarning ortiqcha iste'moli, atrof-muhitning ifloslanishi va

madaniy merosning yo'qolishi kabi muammolar yuzaga kelishi mumkin. Turizmning o'sishi, ba'zan mahalliy aholi va sayyohlar o'rtasida ijtimoiy muammolarni keltirib chiqarishi mumkin, masalan, narxlarning oshishi va mahalliy aholi uchun yashash sharoitlarining yomonlashishi. Turizmning mahalliy iqtisodiyotga ta'siri ko'p jihatdan ijobiy bo'lishi mumkin, ammo bu jarayonni boshqarish va muvozanatni saqlash muhimdir. Barqaror turizmni rivojlantirish, mahalliy aholi va sayyohlar o'rtasidagi aloqalarni kuchaytirish, iqtisodiy o'sishni ta'minlash va ekologik muammolarni hal qilish uchun strategiyalar ishlab chiqish zarur.

Xulosa:

Turizm, jahon iqtisodiyotining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. U iqtisodiy o'sishni ta'minlaydi, yangi ish o'rinlarini yaratadi, mahalliy iqtisodiyotni rivojlantiradi va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydi. Shuningdek, turizm madaniy almashuvni rag'batlantiradi va mahalliy madaniyatni saqlashga yordam beradi. Shu sababli, turizmni barqaror rivojlantirish va mahalliy madaniyatni saqlashga qaratilgan strategiyalar ishlab chiqish muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Гудратли А. М. Влияние туризма на национальную экономику //Современная наука: актуальные вопросы, достижения и инновации. - 2020.
2. Стрельников А. В. Организационно-экономический механизм обеспечения конкурентоспособности образовательных услуг вузов, занимающихся подготовкой кадров для сервиса и туризма //М.: ГБОУ ВПО «Тверской государственной университет. - 2012. - С. 3.
3. Богданов Ю.В. Богданов Ю. В. Развитие индустрии туризма как фактор социально-экономического роста региона: дис. - СПб.: [Балт. междунар. ин-т туризма], 2004. - С. 4.
4. Мухаммедова З.М. Туризмни инновацион ривожлантиришда инвестицион ресурслар иктисодий самарадорлигини ошириш. PhD илмий даражасини олиш учун диссертацияси. Самарканд 2020. - 13 б.

5. Vukadinovic P., Damnjanovic A., Jovanovic Z. Position of tourism in global economy and its impact on GDP, employment and investments //Vojno delo. - 2017. - T. 69. - №. 4. - C. 263-278.